

FI lausuntopyyntö VV

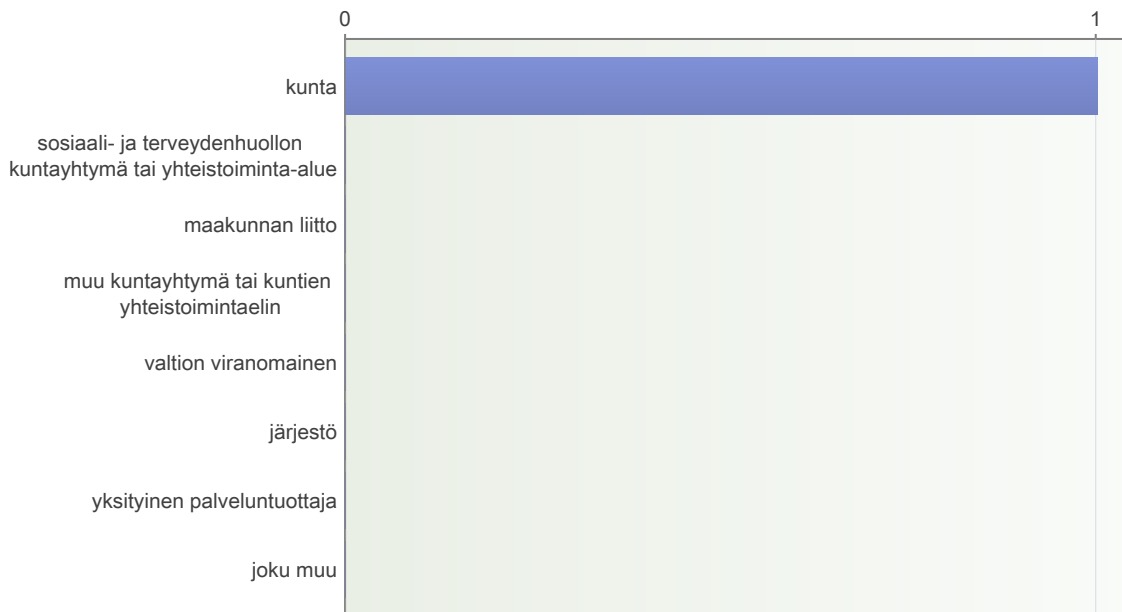
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Ruokolahden kunta	Susanna Kaskinen	antti.patila@ruokolahti.fi	13.3.2017	Kunnanhallitus

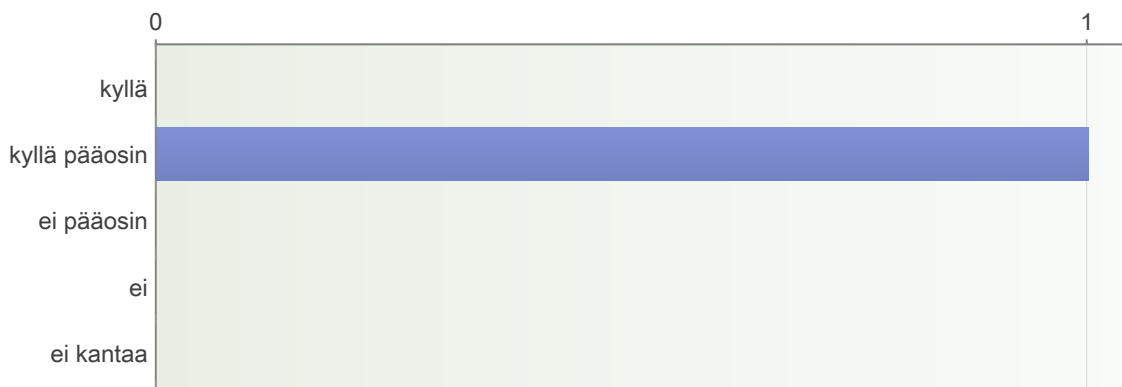
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

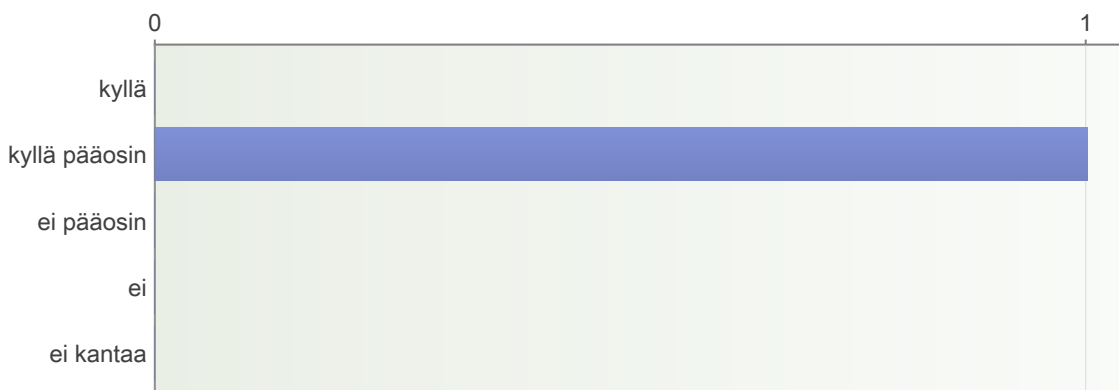
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotuksen tavoitteiden toteutuminen on äärimmäisen epävarmaa, koska uudistuksen vaikutusten arviointi on käytännössä arvailua.
Valinnanvapauden kautta voidaan todennäköisesti saavuttaa väestön parempi terveystaso, jos kansalaiset pääsevät aina halutessaan hoidattamaan terveysongelmiaan. Tällöin resursseja tosin allokoituu ehkä turhaankin tavanomaisten, nopeasti paranevien tautitilojen oireiden hoitoon. Hyvinvointierojen kaventaminen tarkoittaa huomion kiinnittämistä muuhunkin kuin sosiaali- ja terveyspalveluihin.
Hyvinvointierot liittyvät usein henkilön sosiaaliseen tilanteeseen, siihen, millainen perhetausta ja –tilanne, tulotaso, koulutustaso, työllisyys- ja asumistilanne henkilöllä on ja millaiset mahdollisuudet hänellä on muuttaa tai parantaa tilannettaan. Näihin vaikutetaan yhtälailla muilla yhteiskuntapolitiikan keinoilla kuin sote-palvelujärjestelmällä.
Palvelujen yhdenvertainen saatavuus paranee, jos myös harvaan asuttuihin kuntiin saadaan palveluntuottajia ja lääkärin vastaanotolle pääsee ilman jonotusta lähellä asuinpaikkaansa. Alun alkaenkin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuusongelma on ollut suurempi paikkakunnilla, joissa ei ole yksityistä palvelutarjontaa ja joissa julkisen sektorin palvelutuotantoa on haitannut lääkärivaje tai muu resurssien puute. Nämä alueet ovat yleensä aina kaukana suuremmista keskuksista. On hyvin epävarmaa, saadaanko tällaisille alueille riittävästi palveluntarjoajia, jotta valinnanvapaus voisi toteutua.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

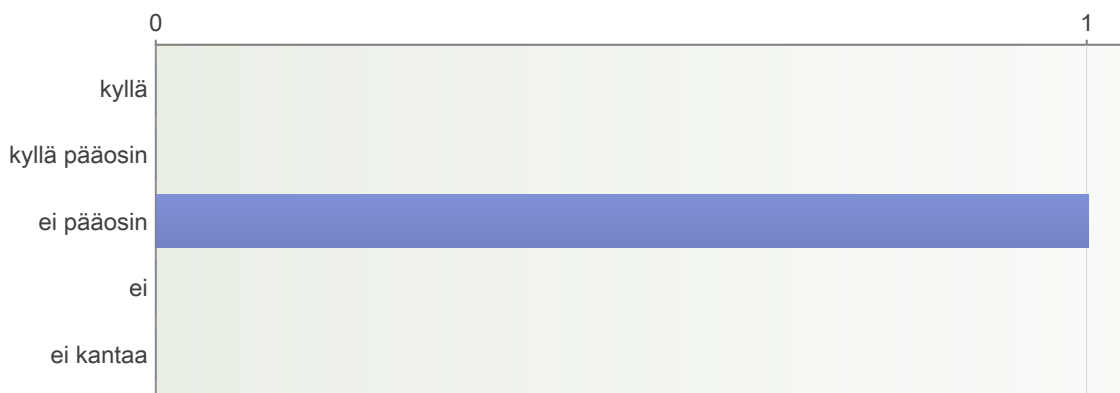
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitysluonnoksen perusteluissa todetaan, että on epäselvää, minkälainen vaikutusmahdollisuus kansalaisella lopulta on, jos iso osa palveluista siirtyy yksityiselle sektorille. Maakunnan toimintaan sote-palvelujen järjestäjänä asiakkaalla voi olla paremmat mahdollisuudet vaikuttaa, mutta yhtiöiden toimintaan ei niinkään. Henkilöllä voi samanaikaisesti olla useita asiakassuhteita eri palveluntuottajiin. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet omiin palveluihin voivat lisääntyä, mutta eivät todennäköisesti toteudu samalla tavalla erityyppisten palveluntuottajien suuntaan.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

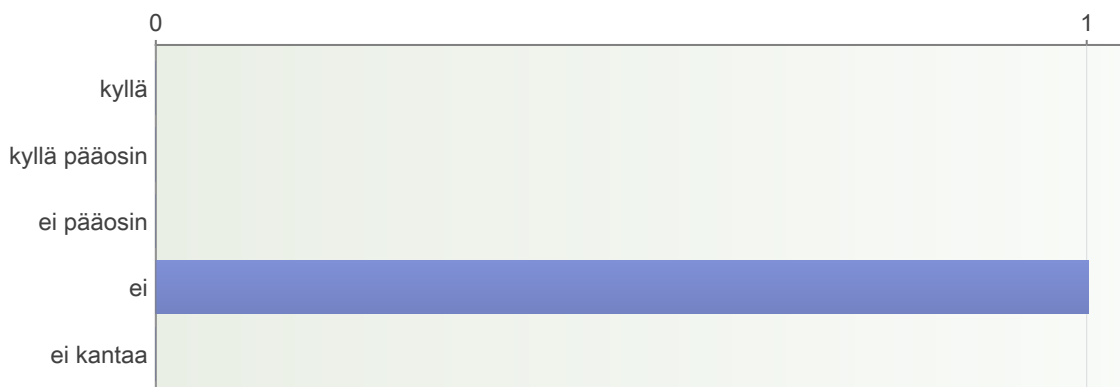
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla on oltava kyvykkyys valita oikein itselleen sopiva palvelu. Palveluohjaus, tietämys palveluista ja palveluntuottajista sekä oma aktiivisuus ovat edellytyksiä valintojen teolle. Nämä vaativat ehdotetussa järjestelmässä sekä henkilöresursseja että kattavia tietojärjestelmiä. Kokonaisuutena ehdotettu sote-palvelujen järjestämis- ja tuottamismalli valinnanvapauselementteineen on julkiseen sote-palveluun tottuneelle asiakkaalle todennäköisesti vaikeasti hahmotettava ja käsitteiltään etäinen ja vaatii siten myös asiakkaalta "opiskelua". Uudistuksessa piilee myös vaara, että sote-keskuksesta ohjataan asiakkaita turhan herkästi maakunnan liikelaitoksen asiakkaiksi, jos se on yksityisen sote-keskuksen kannalta edullisempi vaihtoehto. Sote-keskuksen ja maakunnan liikelaitoksen palvelujen yhteensovittaminen vaatii tiiviimpää yhteistyötä, jotta asiakkaalle annettava hoito tapahtuu siellä, missä saadaan kustannuksiin nähden paras terveyshyöty.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

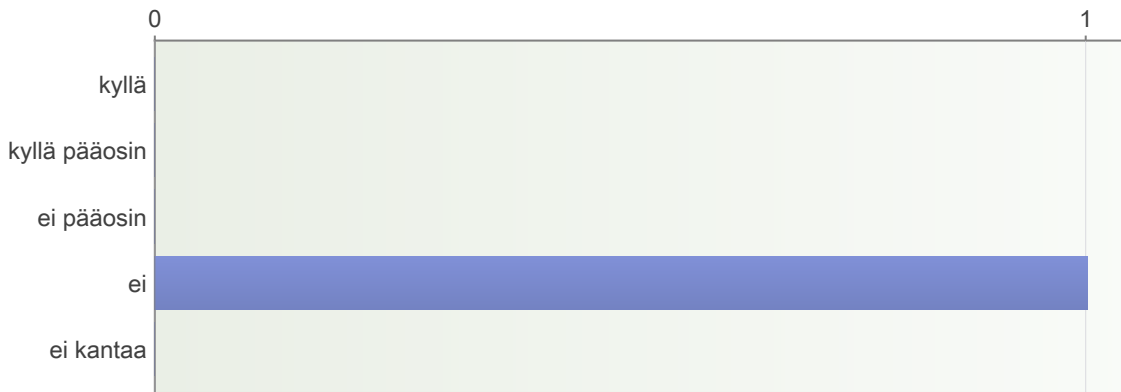
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksessa tehtävä jako valinnanvapauden piirissä olevien ja maakunnan liikelaitoksen palveluiden välillä vaikeuttaa selvästi asiakkaan kokonaisvaltaisen palveluntarpeen havaitsemista sekä palveluiden suunnittelua ja integrointia. Erikoissairaanhoidon, sote-keskusten sekä henkilökohtaisella budjetoinnilla ja seteleillä hankittavien palvelujen tuottajat ovat lisäksi kaikki itsenäisiä toimijoita, joiden välillä tiedonkulun ja prosessien hallinnan on oltava yhteensopivaa. Yhteensopivuus on varmistettava sopimuksin ja kumppanuuksin, joiden hallinta on hankalampaa kuin yhden organisaation sisäisten yksiköiden suora ohjaus. Myös palvelun vaikuttavuuden ja laadun valvonta sekä raportointi pirstaloituneessa järjestelmässä tulee olemaan haasteellista. Uudistuksessa pitäisi ehdottomasti varmistaa, että laaja-alaisia palveluja tarvitsevien kohdalla sote-keskus ja maakunnan liikelaitos ovat tiiviissä yhteistyössä, kun palvelun/hoidon/kuntoutuksen tarvetta arvioidaan ja sen toteutusta suunnitellaan ja palvelun vaikuttavuutta arvioidaan.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

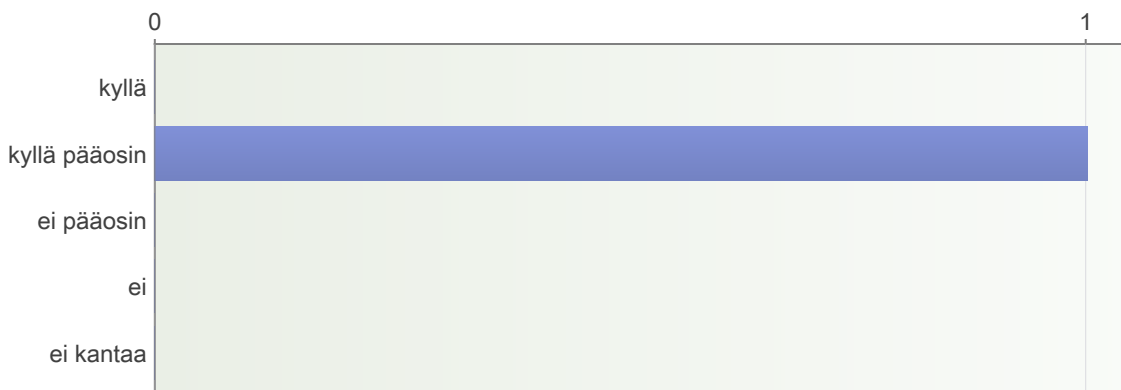
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksessa syntyvä monitahoinen ja useita rajapintoja sisältävä toimijakokonaisuus ei välttämättä rakenteena ole sellainen, joka hillitsee kustannusten kasvua. Järjestelmän hallinta vaatii runsaasti sopimusperusteista ohjausta ja valvontaa, palveluohjausta asiakkaille (mukaan lukien tarvittavat sähköiset järjestelmät ja tuettu päätöksenteko), tietojen raportointijärjestelmiä ym. uusia tietojärjestelmäinvestointeja, jotka kaikki ovat tosiasiallisen palvelutoiminnan ulkopuolella kustannuksia synnyttäviä toimintoja. Asiakkuuksista kilpaillaan laatumielikuvilla, joiden luomiseen joudutaan ehkä käyttämään markkinointipanostuksia, joita ei varsinkaan julkisella sektorilla aiemmin ole sanottavammin tarvinnut tehdä. Uudistus tulee johtamaan siihen, että yksityisen sektorin asiakkuuksia siirtyy aiempaa merkittävämmältä osalta julkisen rahoituksen piiriin. Jos järjestelmä antaa vähäisessäkin määrin mahdollisuuksia valikoida ns. ”helppoja” asiakkaita, kustannuspaineita kasaantuu maakunnalliselle liikelaitokselle, joka joutuu huolehtimaan sosiaali- ja terveystalv palveluista myös siellä, missä muuta tarjontaa ei ole. Näkymä kustannusten hillinnälle ainakin uudistuksen alkuvuosina on heikko.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

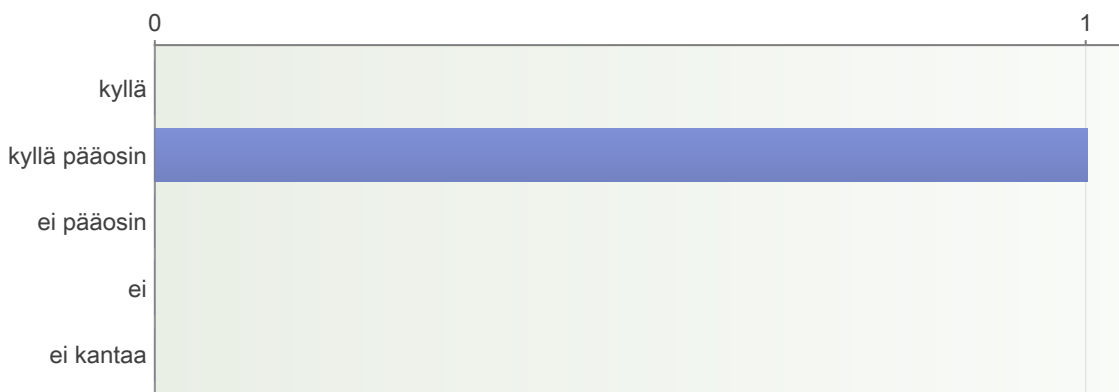
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen järjestämisen ja tuottamisen erottaminen ja yhtiöittämisvelvoite muodostaa kirjavan kentän demokratian toteutumiselle. Maakunta palvelujen järjestäjänä on kansanvaltaisesti ohjattu, mutta palvelujen tuottajien suuntaan demokratia ei lähtökohtaisesti toteudu. Asiakkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet palveluiden käyttäjinä kiteytyvät oikeuteen saada tietoa eri palveluvaihtoehdoista ja niiden vaikutuksista ja mahdollisuuteen tehdä tiedon pohjalta valintoja. Asiakkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet tässä suhteessa voivat parantua. Edustuksellisen demokratian rooli etenkin palvelutuotannon ohjaamisessa merkitsee käytännössä sitä, että päätöksentekijöillä on oltava erittäin hyvä käsitys ja näkemys maakunnan järjestämisvastuulla olevien sote-palvelujen kokonaisuudesta, niiden yhteensovittamisesta ja palveluille asetettavista laatu- ja muista vaatimuksista.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

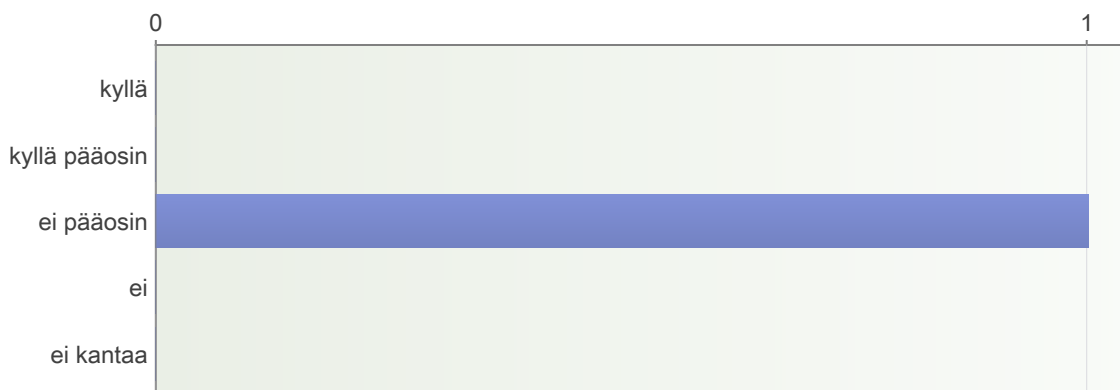
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-järjestämislakiluonnoksen mukaan ”kaikkien maakunnan järjestämisvastuulla olevia palveluja tuottavien yhtiöiden ja yhteisöjen on osallistuttava palvelujen kehittämiseen maakunnan määrittelemällä tavalla. Kehittämistoiminnan tehtävänä olisi tukea sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota ja kustannusten hallintaa edistävää käytännönläheistä kehittämistyötä sekä tietoon perustuvien, kustannusvaikuttavien toimintamallien ja hyvien käytäntöjen juurruttamista alueella.” Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategiassa maakunnan on puolestaan otettava kantaa siihen, kuinka suuri osa hankinnoista kilpailutetaan palvelujen innovatiivisuutta ja kustannusvaikuttavuutta parantavien uusien ratkaisujen kehittämiseksi. Valinnanvapauslainsäädäntö jo itsessään edellyttää toimintatapojen muutosta, ja kustannusten hallinta vaatii palveluinnovaatioita. Jälleen kuitenkin maakunnan täytyy pystyä sopimuksissa määrittelemään palvelutuottajille kehittämistoiminnan osallistumisen velvoitteita ja resurssointia.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

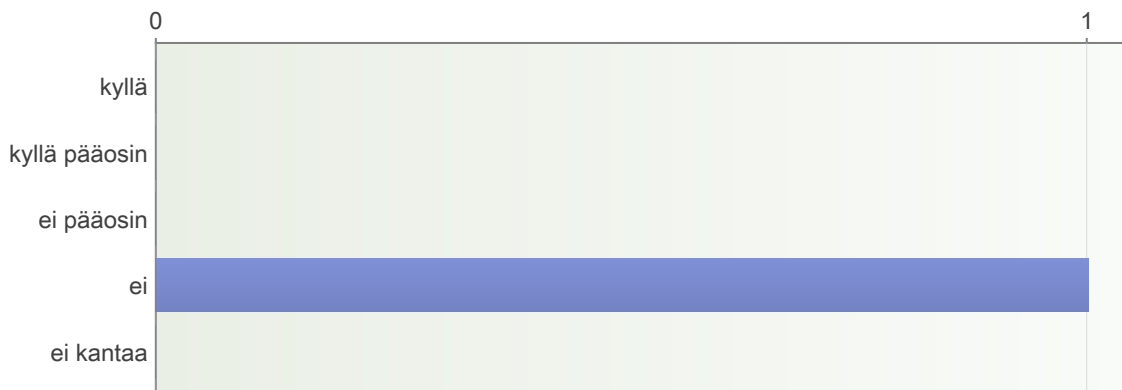
19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitysluonnoksessakin on kiinnitetty huomiota siihen, että säännökset vaativat täsmentämistä. Maakunnalle tulisi jättää alueen olosuhteiden mukaan mahdollisuudet määritellä ne perusteet, joilla sote-keskuksissa tuotettavat palvelut määritellään. Sote-keskusten lisäksi yhtiöittäminen koskisi laajennettua perustasoa eli osaa erikoissairaanhoidon palveluista vuodesta 2021 alkaen, Maakunnan liikelaitoksen laajan päivystyksen sairaalan palvelutarjonta on tarkoitettu myös omaa maakuntaa laajemmalle väestöpohjalle. Laajan päivystysvastuun toteuttaminen edellyttää siis riittävän laajaa lääkäriresurssia. Erikoissairaanhoidon palveluiden yhtiöittäminen voi lisätä resurssien pirstaloitumista ja kaventaa päivystysvastuun kantajien joukkoa. Kysymys on kriittinen maakunnan palvelujen kannalta. Erikoissairaanhoidon mukaan ottamista tulee vielä harkita erikseen tai eri aikataulussa.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämistä vastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

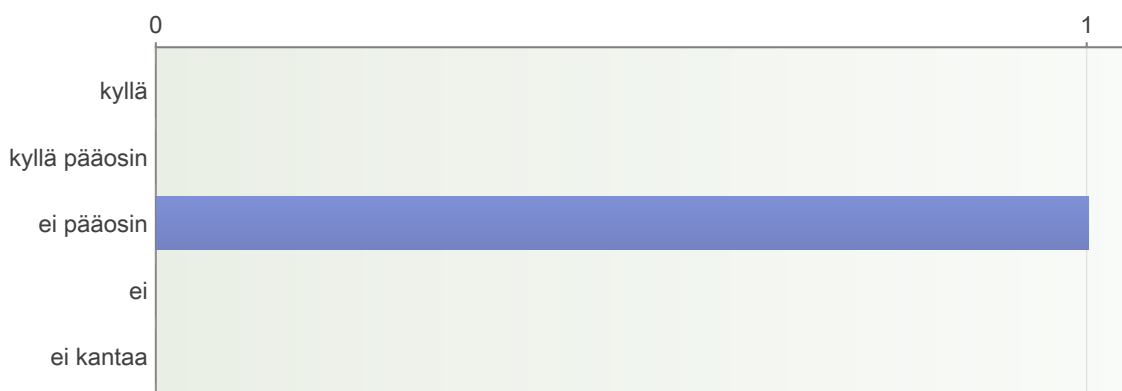
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelipalveluntuottajaan nähden maakunnan ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet ovat hyvin löyhät. Maakunta ei ole sopimussuhteessa tällaiseen palveluntuottajaan, toisin kuin sote-keskusten ylläpitäjiin.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

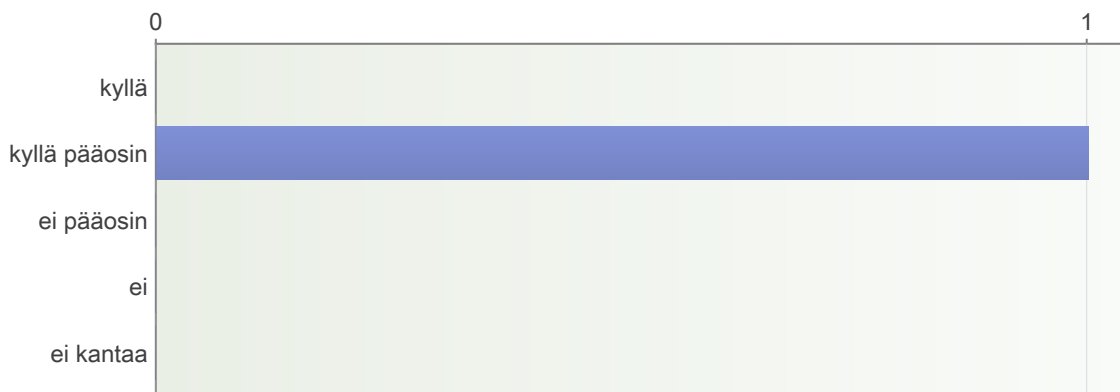
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen mukaan sote-keskuksella säilyy kokonaisvastuu asiakkaan palvelukokonaisuudesta, palvelun laadusta ja vaikuttavuudesta sekä maksusetelipalvelun tuottajan tekemistä virheistä silloinkin, kun asiakas käyttää maksuseteliä. Sote-keskuksella ei kuitenkaan ole juuri mahdollisuutta puuttua asiaan, jos se esimerkiksi havaitsee maksusetelipalvelun laadussa ongelmia. Sote-keskusten vastuu maksusetelipalvelujen tuottajien palveluista lisää niiden liiketoimintariskiä, jota voi minimoida vain tuottamalla palvelun itse. Maksusetelin tarjoaminen ei varmastikaan ole houkuttelevaa, jos sote-keskuksella on itsellään vastaava palvelu tarjottavana, vaikka velvollisuus tähän onkin. Velvoitteen täyttämistä on vaikea valvoa.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

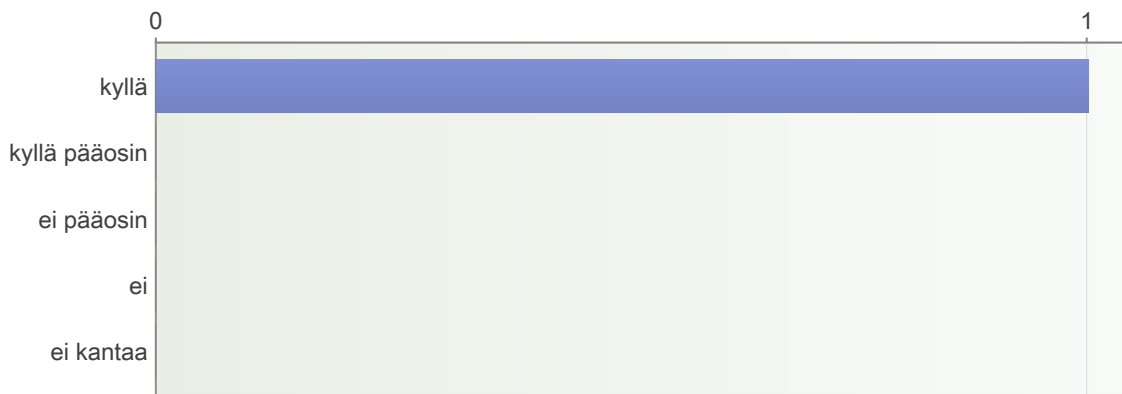
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ks. vastaus kysymykseen 3.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

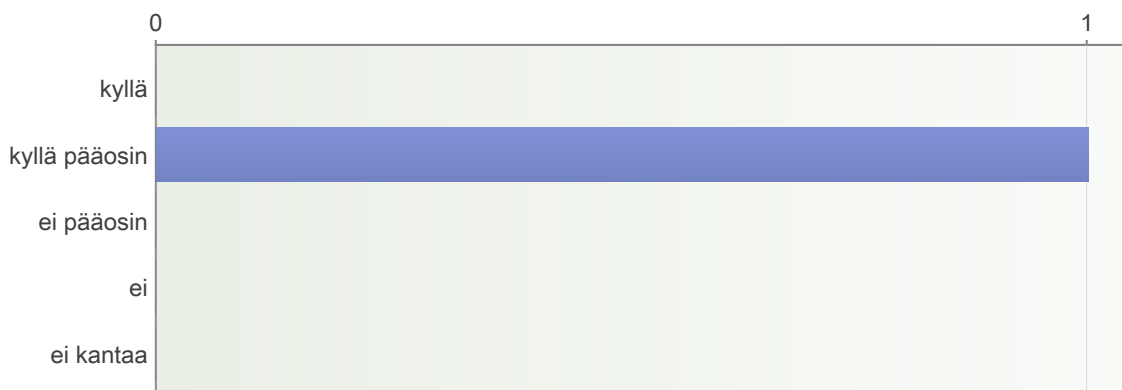
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitoksen ja sen toimipisteen valinta lienee asiakkaalle yksinkertaisempaa verrattuna sote-keskuksen tai setelillä hankittavan palvelutuottajan valintaan.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

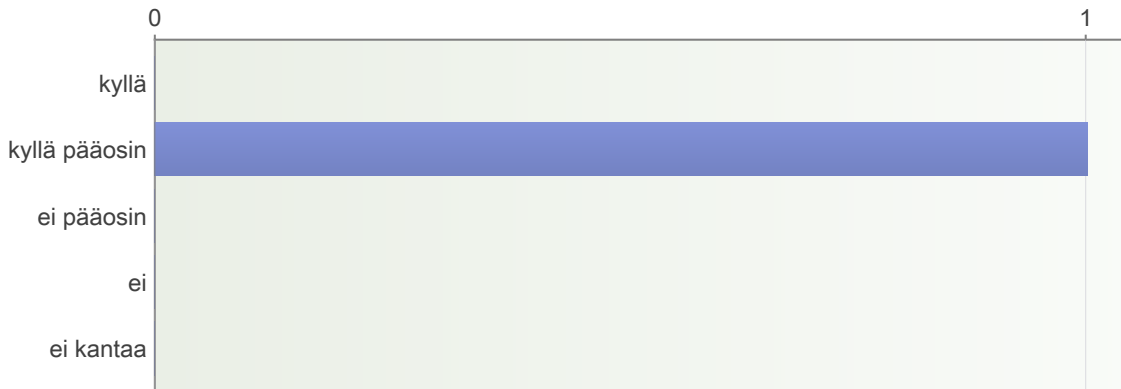
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla pitäisi olla mahdollisuus asettaa hyväksymiskriteerit asiakassetelipalvelun tuottajalle

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

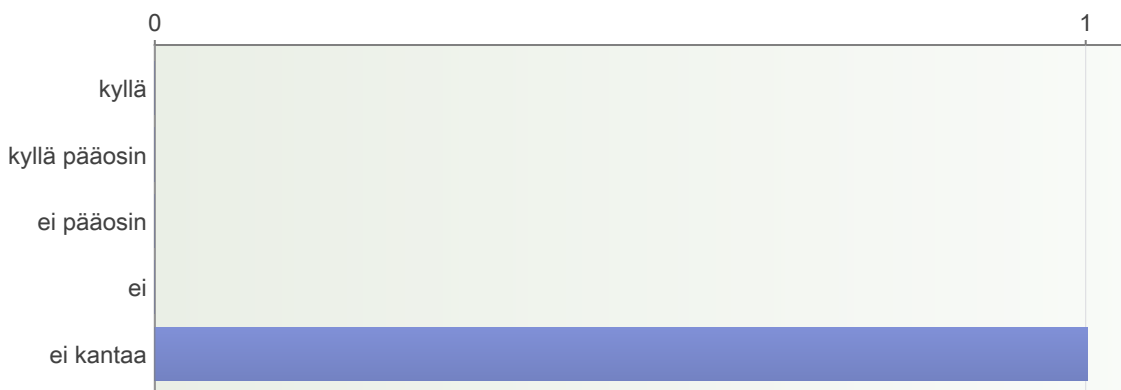
31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan palvelustrategia ohjaa liikelaitosta, joka myöntää asiakaseteleitä. Liikelaitos tekee myös palvelutarpeen arvioinnin, jonka perusteella palveluun oikeuttava seteli voidaan antaa. Maakunnan ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet liikelaitoksen suuntaan ovat riittävällä tasolla. Asiakassetelipalveluntuottajaan nähden ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet ovat löyhemmät.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

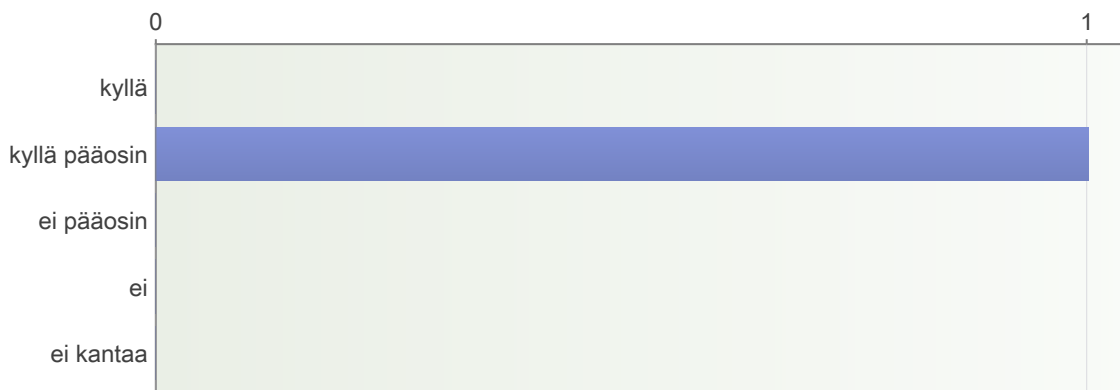
33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kysymyksen asettelu on johdatteleva. Kyllä-vastaus merkitsisi sitä, että esitetyt rajaukset ovat vastaajan mielestä riittäviä ja ei-vastaus, että rajoituksia tulisi olla lisää.
Ruokolahden kunnan näkemys kuitenkin on, että asiakassetelijärjestelmän käyttöön otosta maakunta voisi päättää oman harkintansa mukaan.
Ehdotuksessa on mielenkiintoista se, että siinä asetetaan vähimmäistasoja asiakaseteleiden käytölle. Lisäksi valtioneuvosto voisi asettaa maakuntia ohjaavan tavoitteen myös muilta tuottajilta hankittavien palvelujen osuudelle maakunnan tuottamisvastuulle kuuluvista palveluista. Maakunnan liikelaitos ei voisi olla itse palveluntuottajana asiakasseteli-palveluissa. Sitä varten olisi pakko perustaa yhtiö. Kaikki nämä reunaehdot, mukaan luettuna velvollisuus tarjota henkilökohtaista budjetointia tietyille asiakasryhmille, kaventavat järjestäjän mahdollisuuksia päättää palvelujen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä alueellaan.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

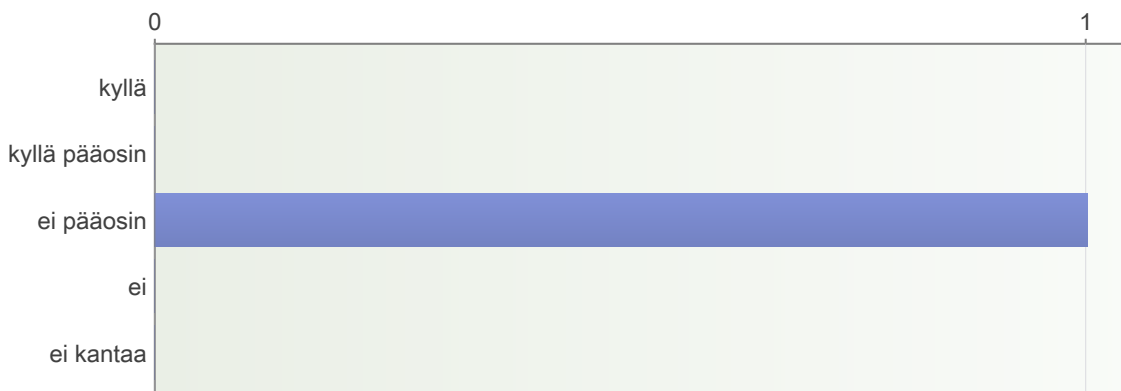
Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetointi voi useassa tapauksessa olla tarkoituksenmukaista, mutta vaatii asiakkaiden neuvontaa mm. rahoituksen määrästä ja käyttökohteista. Henkilökohtaisen budjetoinnin laajamittaisen käytön vaikutuksista tarvittaisiin enemmän tietoa: kuinka paljon esim. palveluneuvontaan täytyy varata resursseja ja miten kustannukset kehittyvät.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

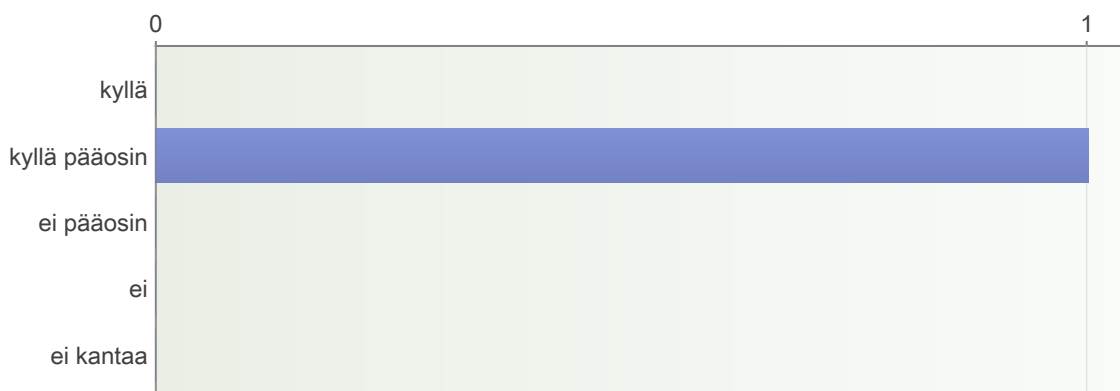
37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan päätöksenteon tukeminen on asiantuntemusta ja vastuullisuutta vaativa tehtävä, jonka tarve varsinkin uudistuksen alkuvaiheessa on nähtävästi suuri. Palvelujen tuottamismallin ja palvelun hankkimisen välineiden (mm. maksuvälineet: maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti) pitäisi olla ymmärrettävämpiä, jotta tuetun päätöksenteon ja sen resursoinnin tarve ei olisi niin suuri.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

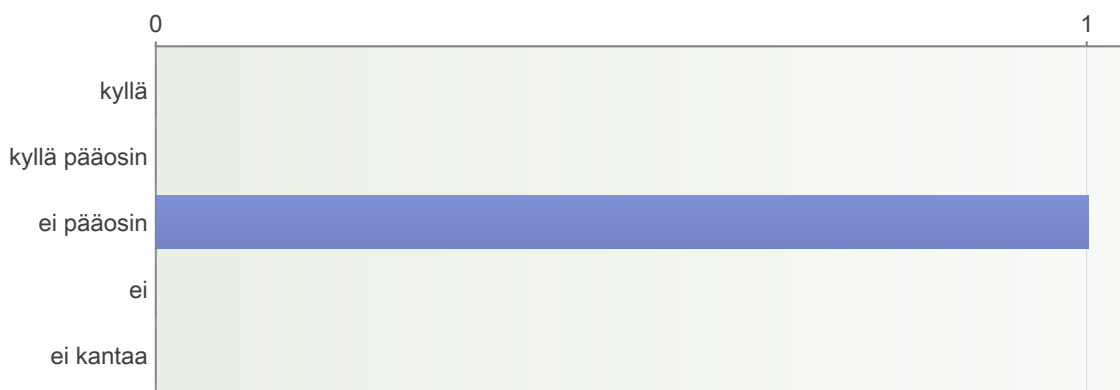
39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suoran valinnan palveluiden tuottajien rekisteröityminen, niiden hyväksyminen maakunnan palvelutuottajiksi, sopimusten laatiminen, palveluntuottajien toiminnan sekä sopimusten seuranta ja valvonta ovat oma tehtäväalueensa, josta saattaa koitua runsaasti työtä. Vaikka palvelujen tuotantomallit ovat laissa säädettyjä, eri maakuntien palveluille asettamat vaatimukset, palveluiden käytännön järjestelyt ja sopimusehdoin turvatut muut palvelujen tuottamiseen liittyvät seikat (ml. korvaukset) voivat poiketa toisistaan, mahdollisesti jopa niin, että ne aiheuttavat eroja palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen. Sopimusosaaminen korostuu, ja tässä voi muodostua puutteita eri maakuntien välille.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

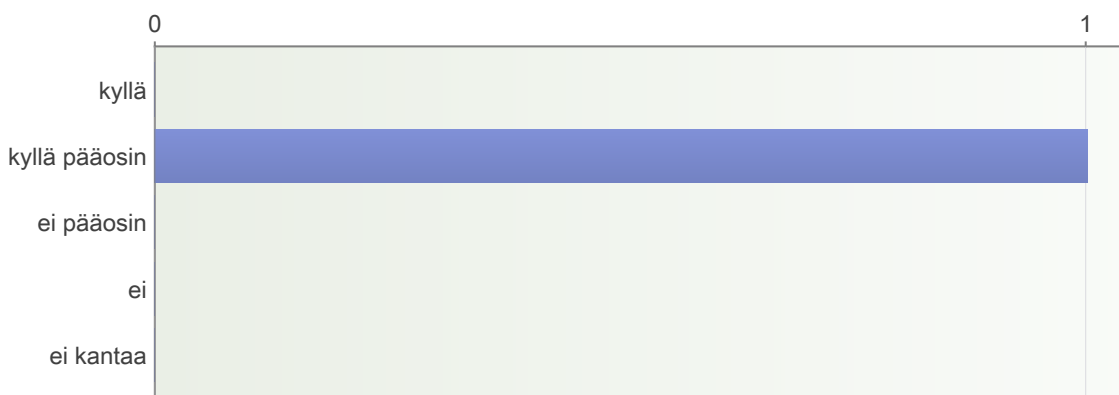
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksuseteli- ja henkilökohtaisen budjetin palvelutuottajat eivät tee sopimusta suoran valinnan tuottajan eivätkä maakunnan kanssa. Miten näiden tuottajien palvelutoimintaan voidaan puuttua, jos niiden toiminnassa on puutteita?

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

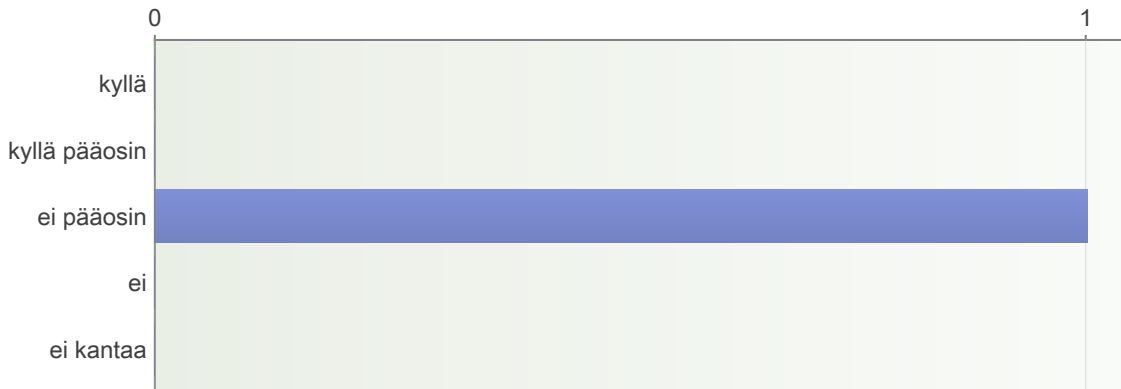
Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden toteuttamisen peruseriaatteena on laaja julkisen sektorin sote-toiminnan yhtiöittäminen ja yksityistäminen (= sote-palvelut ovat yksityisten tahojen liiketoimintaa). Julkinen toimija joutuu viime kädessä vastaamaan palveluista, jos yksityiset toimijat eivät tarjoa palveluitaan esim. harvaan asutulla alueella. Tämä asettaa julkisen ja yksityisen sektorin toimijat eri asemaan kilpailuneutraaliteetin kannalta. Maakunnan omistuksessa olevien yhtiöiden ja yksityisessä omistuksessa olevien yritysten toimintaedellytykset uudistuksen alkuvaiheessa näyttäisivät eroavan rahoitusmahdollisuuksiltaan, liiketoimintaosaamiseltaan, toiminnan käynnistämiseen tarvittavilta resursseiltaan, työsuhteiden ehdoiltaan. Maakuntien yhtiöt lähtisivät markkinoille epäedullisemmasta asemasta.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

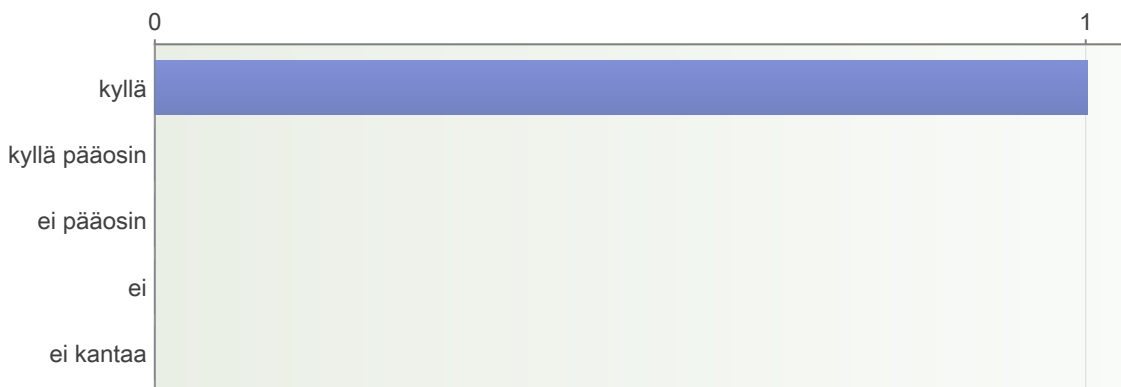
45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Rahoitusjärjestelmässä on muutamia riskitekijöitä. Kapitaatiopohjainen maksu voi osoittautua riittämättömäksi. Tämä voi houkutella tuottajaa ohjaamaan suuria kustannuksia tai niiden riskiä aiheuttavia asiakkaita liikelaitoksen hoidettavaksi. Korvaussumman riittävyys ja sotekeskustoimijan vastuisiin liittyvä liiketoimintariski voivat olla merkityksellisiä, kun toiminnan aloittamista suunnitellaan. Rahoitusjärjestelmä osaltaan sanelee sen, että sote-keskustuottajien on oltava riittävän suuria, jotta palveluiden käytöstä syntyisi kustannusvariaatiota ja kokonaiskäyttö olisi tasapainossa.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

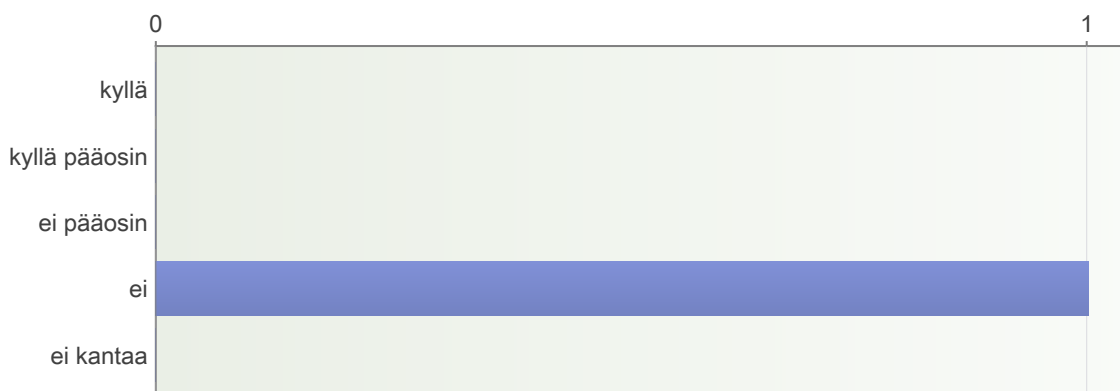
47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ryhmäkohtaiset kiinteät korvaukset ja suoriutumisen perusteella maksettavat kannustimet tasapainottavat riskiä ja ovat kannatettavia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Näin perustavaa laatua olevan uudistuksen vaatimien muutosten toteuttaminen ei ole mahdollista vuoden 2018 loppuun mennessä. Esimerkiksi tiedon hallintaan perustuva palveluiden integraatio horisontaalisesti ja vertikaalisesti edellyttää laajoja tietojärjestelmämuutoksia, jotka ovat usein riskipitoisia ja aikaa vieviä projekteja.
Jos markkinat avataan suoran valinnan sote-keskuksille ja suunhoidon yksiköille ja otetaan käyttöön sekä asiakassetelit että henkilökohtainen budjetointi yhtä aikaa 1.1.2019, palveluiden jatkuvuus saattaa olla uhattuna. Jos sote-keskuksen aloittavat vuoden 2019 alussa, mutta maakuntien yhtiöiden perustamiseen on siirtymäaika 2020 vuoden loppuun saakka, asetelma palveluntuottajien välillä on hyvin epätasapainoinen. Voisi jopa ajatella, että uudistuksen tarkoituksena on antaa perustason sotepalvelut mahdollisimman laajasti heti uudistuksen alussa yksityisomisteisten tahojen käsiin.
Muodostuvat maakuntakonsernit yksistään sisältävät palveluiden järjestäjän, maakunnan, lisäksi julkisen viranomaisen I. liikelaitoksen ja markkinaehtoisia osakeyhtiöitä. Näiden erityyppisten organisaatioiden toimintaperiaatteet eroavat toisistaan, joten johtamisjärjestelmät ja kokonaisuuden hallinta täytyy valmistella ja suunnitella huolella.
Maakunnan täytyisi myös aloittaa merkittäviä valinnanvapautteen liittyviä valmistelutoimia jo vuonna 2018. Tällaisia olisivat mm. suoran valinnan palveluntuottajien ilmoittautumisten vastaanottaminen vähintään 6 kk ennen lain voimaantuloa ja asiakkaille valinnanvapaudesta informointi 2 kk ennen lain voimaantuloa. Myös palveluntuottajien kanssa tehtävät sopimukset sekä samalla myös hyväksymiskriteerit ja hinnoitteluperusteet olisi oltava määriteltyinä vähintään puoli vuotta ennen lain voimaan tuloa. Asiakaseteleihin ja henkilökohtaiseen budjettiin liittyen täytyisi tehdä kriteeristöjä, päätöksiä palveluista, joissa asiakasseteli otettaisiin käyttöön, huolehtia

maksatusjärjestelmistä jne.

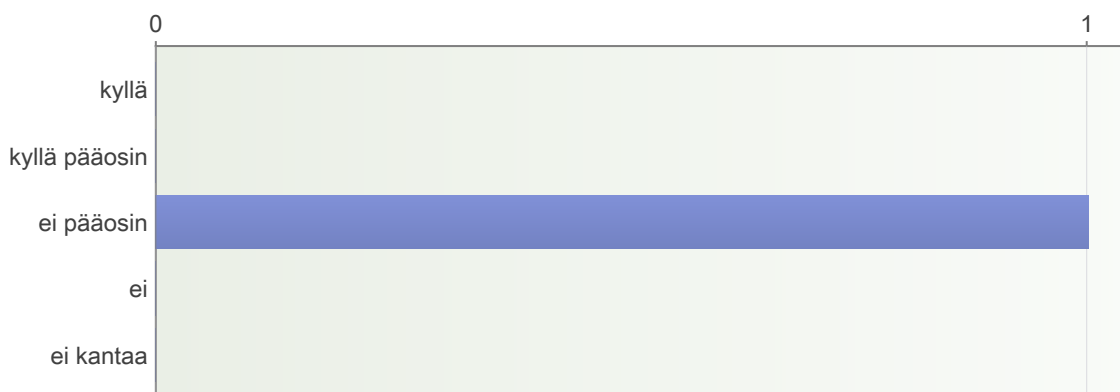
Monista uudistuksen vaikutuksista ei ole riittävästi selvyyttä, jotta valinnanvapaus voitaisiin toteuttaa mahdollisimman pienillä riskeillä, palveluiden jatkuvuus ja häiriöttömyys taaten. Yksi tällaisista on henkilöstöressurssien sijoittuminen ja/tai hakeutuminen eri palveluntuottajien palvelukseen. Voidaanko liikelaitoksen työvoiman tarve tyydyttää, jos nyt julkisella sektorilla toimivat työntekijät sijoittuvat ennemmin yksityisten toimijoiden palvelukseen?

Näistä syistä valinnanvapauden käyttöön oton pitäisi tapahtua pilotoinneista saatujen kokemusten jälkeen ja vaiheittain edeten kaikkien tuottajien osalta samaan aikaan aikaisintaan vuonna 2021.

Laajennetun perustason palveluiden mukaantulo voisi olla tätäkin myöhemmin, esimerkiksi vuonna 2023.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tarvittavien tietojärjestelmien valmiusaste on liian alhainen, jotta järjestämisvastuun toteuttamiseen tarvittava tietopohja saataisiin käyttöön uudistuksen edellyttämässä aikataulussa. Lakiin kirjoitetut määräykset sote-palveluiden järjestämisen tavoista ja rajoituksista kaventavat olennaisilta osin maakuntien mahdollisuutta käyttää päätösvaltaansa palveluiden järjestämiseen tarkoituksenmukaisella tavalla alueelliset olosuhteet huomioon ottaen.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

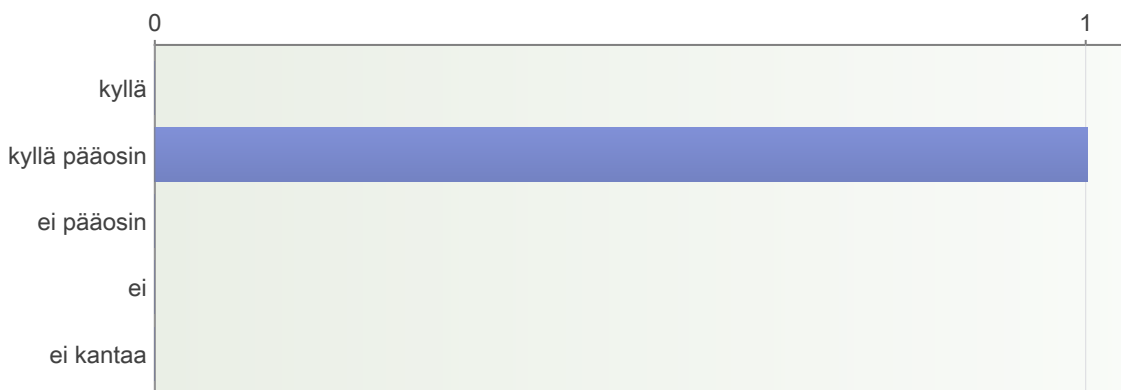
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Markkinat syntyvät suurimpiin asutuskeskuksiin, mutta asiakaspohja monella muulla maantieteellisellä alueella on liian pieni toimivien markkinoiden syntymiseen. Markkinoiden kehittyessä on mahdollista, että sote-palveluiden tuotanto keskittyy harvojen, mahdollisesti ulkomaisten omistajien käsiin. Harvan asutuksen alueet jäävät julkisen sektorin yhtiöiden hoidettaviksi, mikä ei käytännössä muuttaisi näiden alueiden tilannetta paljoakaan nykyhetkeen verrattuna.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pienille toimijoille markkinoille tulon kynnyksiä ovat mm. tietojärjestelmävaatimukset ja moninaiset raportointivelvoitteet.

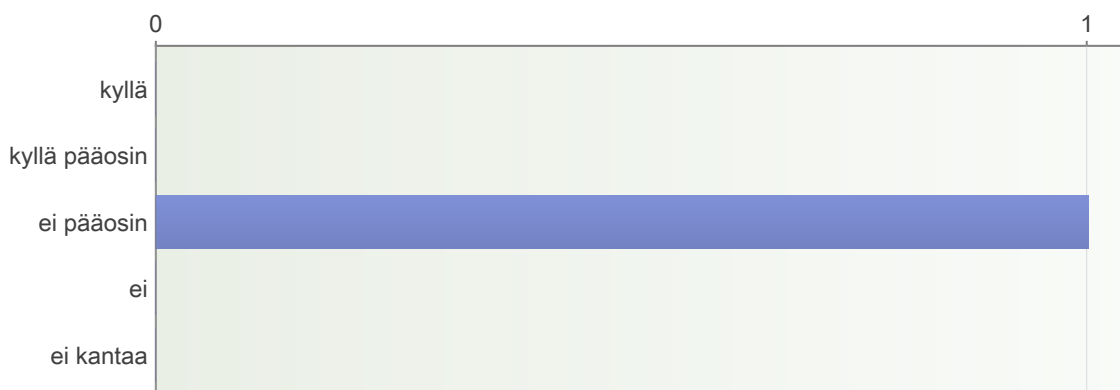
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Parhaimmillaan valinnanvapaus ja sen myötä lisääntyvä kilpailu asiakkaista parantaa palvelun laatua. Uudistus lisääntyy erityisesti terveystieteiden kysyntää ja kysynnän lisääntyminen voi kohdentua myös epätarkoituksenmukaisella tavalla uudistuksen tavoitteisiin nähden. On kuitenkin vaikeaa arvioida, kuinka uudistus lopulta vaikuttaa asiakkaiden valintoihin, sillä esimerkiksi mainonta ja markkinointi ohjaavat kuluttajien valintoja.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

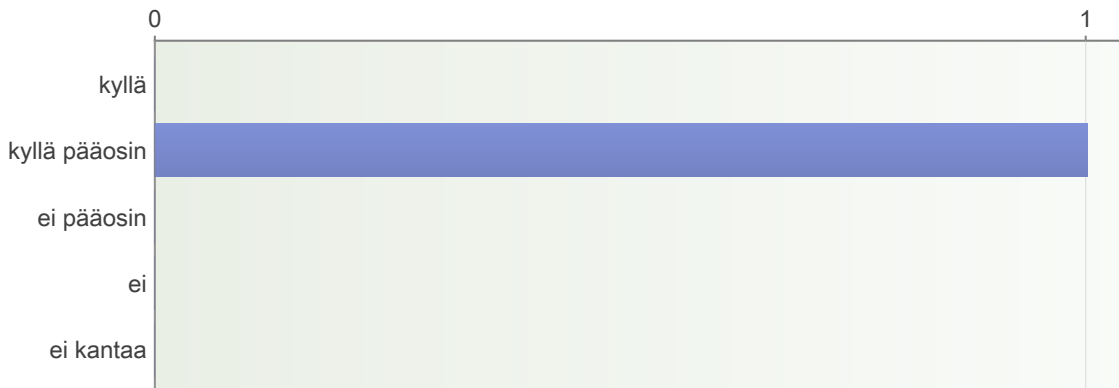
59. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suun terveydenhuollon palveluiden käyttö todennäköisesti kasvaa paljon, kun ihmiset pääsevät helpommin ja edullisemmin hoidon piiriin. Toisaalta hammashoidon palvelujen saatavuus ei välttämättä parane haja-asutusalueilla. Hammashoito on erotettu omaksi palvelukokonaisuudeksi, vaikka asiakkaan hoitoon vaikuttavien sairaustietojen saaminen kohdistuu sote-keskukseen.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen vaikutuksia on arvioitu melko laajasti ja osoitettu uudistuksen erilaisia riskejä. Kun tutkimus- tai kokemuspohjaista tietoa uudistuksen vaikutuksista ei kaikilta osin ole olemassa, nyt tarvittaisiin kokeiluja ja pilotointeja, jotta riskien toteutumisen estämiseen löydettäisiin malleja. Suomessa ei ole varaa saattaa keskeistä yhteiskunnan palvelua kaaokseen. Uudistuksen toteuttaminen tällä aikataululla ja ehdotetulla toimintamallilla on keskeisin riski, kun palvelua kootaan maakuntaan, mutta hajautetaan monille tuottajille.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Etelä-Karjalassa sosiaali- ja terveyspalveluiden integraatio ja kustannusten kasvun hillintä on tapahtunut yhden kuntayhtymän alla. Tulokset ovat olleet hyviä. Jos tällaista mallia on kutsuttu himmeliksi, on vaikea löytää nimitystä nyt ehdotetulle sote-tuotantomallille. Jotta nyt saavutettuja tuloksia ei hukattaisi ja vältyttäisiin maksamasta ikään kuin toiseen kertaan palvelujärjestelmän kehittämisen kustannukset, rakenteiden määrittely ja toteuttamistapojen valinta pitäisi jättää vapaammin maakuntien harkintaan ja antaa muutosten valmistelulle väljempi aikataulu.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus on lähtökohtaisesti kannatettava asia. Nyt ehdotetulla mallilla ei kuitenkaan välttämättä päästä vaikuttamaan palvelujen saatavuuden ongelmaan, jos suuressa osassa maata sote-markkinoiden muodostumiselle ei ole riittävää asiakaspohjaa.
Valinnanvapauden toteuttaminen siirtää osin itsetarkoituksellisesti suuren määrän julkisen sektorin sote-palveluja yksityisen sektorin tuottamiksi. Perustuslaillisesta näkökulmasta on vielä selvitettävä, voidaanko verovaroin rahoitettu julkinen palvelutehtävä siirtää tässä mittakaavassa yksityiselle sektorille. Yksityistämisen seurauksia esim. kotimaisten yritysten omistuspohjalle olisi syytä tarkastella vielä tarkemmin. Maakuntien yhtiöt jäävät auttamatta altavastaajiksi, jos ehdotettu uudistus toteutetaan suunnitellussa aikataulussa.
Maakunnan, yksityisten palveluntuottajien ja maakunnan liikelaitoksen välinen yhteistyö asiakkaan kannalta parhaan mahdollisen, saumattomasti toimivan palvelun saamiseksi on järjestelmässä välttämätöntä. Järjestelmän monimutkaisuus tuo kuitenkin mukanaan mittavat kustannuspaineet järjestelmän toimivuuden takaamiseksi. Palvelujen integraatio ei välttämättä helpotu asiakkaan näkökulmasta, kun valittavia palveluja ja palveluntuottajia on suuri määrä. Asiakkaan palveluketju, jonka jokaiseen vaiheeseen sisältyy valinta ja palveluntuottajan vaihtuminen, voi kulkea esim. sotekeskuksesta maksuseteli-yrityksen kautta maakunnan liikelaitokseen ja edelleen asiakasseteliyritykseen. Asiakkaille annettavien maksu- ja asiakaseteleiden sijaan olisi selkeämpää puhua palvelusetelistä, joka myönnetään, jos asiakas sellaisen haluaa. Olisi ehkä asiakkaan kannalta helpompaa, jos muut kuin suoran valinnan sote-palvelut voitaisiin tuottaa maakunnan liikelaitoksessa, joka käyttäisi ostopalveluja ja palveluseteliä, kun palvelu olisi tarkoituksenmukaisempaa hankkia muualta tai palvelua ei voitaisi riittävän nopeasti itse tuottaa tai asiakas haluaisi valita palveluntuottajaksi jonkun muun. Maakunnan liikelaitoksen yhtiöiden perustaminen ei ehkä ole välttämättömyys.
Uudistuksessa palveluketjujen katkeaminen on selkeä uhka ja hoidon vastuunkanto hajaantuu usealle taholle (järjestäjä/sote-keskus/maakunnan liikelaitos/palvelua maksu- tai asiakassetelillä tuottava yhtiö). Laaja-alaisia palveluja tarvitsevien asemaan liittyen on vielä pohdittava, milloin laajan valinnanvapauden toteuttaminen on asiakkaan tilanne huomioon ottaen ensisijaista. Suunnitteilla olevassa mallissa on myös haasteena päivystyssairaaloiminnan henkilöstöresurssien säilyminen.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.